

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **6 grudnia 2012 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Bogumiła Burda
	Sędziowie:	SSA Marta Pańczyk-Kujawska (spr.) SSA Urszula Kocyłowska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **6 grudnia 2012 r.**

na rozprawie

sprawy wniosku **S. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o wysokość kapitału początkowego i emerytury

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **17 lipca 2012 r.** sygn. akt **IV U 367/12**

oddala apelację

Sygn. akt III AUa 898/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 13 lutego 2012 r. powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) ustalił dla wnioskodawcy S. P. wartość kapitału początkowego przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru w wysokości 70,18 %. Wskaźnik ten został obliczony z uwzględnieniem wynagrodzenia z lat 1972-1981, przy czym za lata 1972 - 1974 przyjęto kwoty minimalnego wynagrodzenia jako dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Kolejną decyzją z dnia 14 lutego 2012 r. Zakład przyznał wnioskodawcy S. P. prawo do emerytury od 1 grudnia 2011 r. w kwocie zaliczkowej 1750 zł, nie wskazując sposobu wyliczenia tejże kwoty.

S. P. zaskarżył obie powyższe decyzje wnosząc o ustalenie wartości kapitału początkowego i kwoty emerytury przy uwzględnieniu faktycznego wynagrodzenia uzyskiwanego z tytułu zatrudnienia w WSK R. w latach 1971 – 1974, z pominięciem roku 1981. Wnioskodawca zarzucił, że ustalenie jego wynagrodzenia w powyższych latach powinno nastąpić na podstawie umowy o pracę, kart zmian personalnych i zawiadomień o warunkach zatrudnienia, zaś ZUS bezpodstawnie pominął wartość dowodową powołanych dokumentów przyjmując za te lata płacę minimalną.

W odpowiedziach na wyżej wskazane odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. domagał się ich oddalenia. W uzasadnieniu swojego stanowiska podał, że wszystkie wynagrodzenia należycie udokumentowane przez wnioskodawcę zostały wliczone do podstawy wymiaru. Wskazał też, że środkami dowodowymi stwierdzającymi wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty są dla pracowników zaświadczenia zakładów pracy czy dokumentacja płacowa, z której przyjmuje się tylko te składniki wynagrodzenia, które przysługiwały bezwarunkowo, jako stałe składniki takie jak płaca zasadnicza i stałe dodatki. Dalej podał, że przedłożone przez odwołującego dokumenty nie mogą stanowić dowodu do poczynienia ustaleń o jakie wnosi.

Wyrokiem wydanym 17 lipca 2012 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie zmienił zaskarżone decyzje:

- z dnia 13 lutego 2012 r. w ten sposób, że przyjął do ustalenia kapitału początkowego dla S. P. wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynoszący 84,53 %,

- z dnia 14 lutego 2012 r. w ten sposób, że przyjął do ustalenia wysokości emerytury dla wnioskodawcy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wynoszący 84,53 %.

Sąd Okręgowy wskazał w pierwszej kolejności na niesporne w sprawie okoliczności tj. datę złożenia wniosku przez S. P. o przyznanie prawa do emerytury w związku z ukończeniem 65 lat życia, dokumenty które przedłożył wraz z wnioskiem i treść zaskarżonych w przedmiotowym postępowaniu decyzji.

Dalej Sąd naprowadzał, że wnioskodawca od 30 stycznia 1970 r. był zatrudniony w WSK R. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku mechanika maszyn liczących. W umowie o pracę jego miesięczne wynagrodzenie określono według VIII grupy definitywnej, nie wskazując stawki w złotych, podano, że składa się na nie również premia uzależniona od wykonania zadań. Od dnia 1 stycznia 1973 r. wynagrodzenie wnioskodawcy jako mechanika maszyn analitycznych ustalono według VIII kategorii zaszerogowania i stawki godzinowej wynoszącej 15 zł. Zmiana wynagrodzenia w roku 1973 związana była z wprowadzeniem nowego systemu wynagradzania pracowników zarządzeniem dyrektora naczelnego z 30 grudnia 1972 r. Nr DN/51/72, w którym m.in. ustalono tabele płac dla robotników dniówkowo - premiowych, określając w niej kategorie od I do IX, a także ustalono, że dla VIII kategorii wynagrodzenie wynosi 15 zł na godzinę. W kolejnych angażach wnioskodawcy nie wymieniano stawek wynagrodzenia, przy czym z kart zmian personalnych wynika, że od 1 sierpnia 1974 r. został on przeszerogowany do IX kategorii zaś 1 kwietnia 1975 r. uzyskał awans obejmując stanowisko samodzielnego elektronika i ustalono mu wynagrodzenie według stawki miesięcznej (XII kategoria - 3 700 zł) w miejsce dotychczasowej dniówkowej.

Z ustaleń Sądu wynika, że w okresie zatrudnienia w latach 1970 - 1974 S. P. był zaliczony do grupy robotników dniówkowo - premiowych. Średnia, podstawowa płaca za rok 1970 w tej grupie pracowników obejmująca jedynie wynagrodzenie podstawowe wyniosła 17 011 zł. Takie wyliczenia wynikały z zestawienia wykonanego za rok 1970 funduszu płac robotników grupy przemysłowej. Planowane wykonanie funduszu płac na rok 1971 zakładało średnią płacę podstawową w tej grupie robotników na 17 389 zł. Przy uwzględnieniu zatrudnienia wnioskodawcy w pełnym wymiarze czasu pracy i przy uwzględnieniu jedynie płacy podstawowej wynikającej z angażu z roku 1973 oraz średniej płacy wynikającej z zestawienia wykonania funduszu płac w przedsiębiorstwie wynagrodzenie wnioskodawcy wynosiłoby za: rok 1970 - kwotę 15 684,84 zł; rok 1971 - kwotę 17 010,96 zł, rok 1973 kwotę - 33 120 zł i za rok 1974 kwotę - 33 120 zł. Przy założeniu, że skoro wnioskodawca awansował i nie miał w angażach obniżonego wynagrodzenia

zasadnym jest ustalenie, że w roku 1972 jego płaca pozostała na co najmniej niezmiennym poziomie jak w roku 1971, a więc wynosiła kwotę 17 010.96 zł. Wysokość wskaźnika podstawy wymiaru emerytury obliczona na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z uwzględnieniem całości wynagrodzenia wyżej ustalonego, jako podstawy naliczenia składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia w latach 1971 - 1980 wynosi 84,53 %.

Dokonując oceny prawnej sprawy Sąd Okręgowy powołał art. 174 ust. 1,2,3,7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazując, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Dalej podał, iż wartość kapitału początkowego S. P. została przez ZUS ustalona z okresu 10 lat kolejnych przypadających w okresie od 1 stycznia 1972 r. do 31 grudnia 1981 r., przy czym z uwagi na brak wymaganych dokumentów za lata 1972-1974 przyjęto płacę minimalną stosownie do treści art. 15 ust 2a ustawy.

Sąd powołując § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. nr 237, poz. 1412) podał, że co do zasady dokumentem potwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru świadczenia w poszczególnych latach jest zaświadczenie zakładu pracy (sporządzone w stosownej formie - druk ZUS Rp-7) albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych zarobków lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Jednakże – jak wskazał Sąd - na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę, uprzednio o charakterze administracyjnym, staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 kpc i do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Zasadniczym zaś celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ubezpieczony jako strona faktycznie słabsza korzysta ze wzmożonej ochrony procesowej, którą gwarantują szczególne przepisy proceduralne dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych zawarte w dziale III rozdziałach 1 i 3 kpc. I tak według art. 473 kpc w postępowaniu przed sądem nie stosuje się żadnych ograniczeń dowodowych, ten wyjątek od ogólnych zasad wynikających z art. 247 kpc sprawia, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane i ich dopuszczenie za celowe. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1999 r., II UKN 619/98, OSNP 2000/11/439, podobnie orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 14 grudnia 2004 r., III AUa 2474/03, LEX nr 151770). Jak wskazał Sąd wobec powszechności problemów z udowadnianiem wysokości wynagrodzeń dla potrzeb emerytalno-rentowych, doszło do zliberalizowania formalizmu dowodowego. Wyrazem tej tendencji może być wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006 r., (I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257), zgodnie z którym wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c), który w postępowaniu przed sądem może być udowadniany wszelkimi środkami dowodowymi. Nie obowiązuje wówczas ograniczenie wynikające z powołanego przepisu § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe.

Dalej Sąd naprowadzał, że w toku postępowania dowodowego ustalono wysokość wynagrodzenia, jakie wnioskodawca mógł otrzymywać będąc zatrudnionym w Wytwórni (...) w R. w latach 1970 - 1974. Ustalenia te poczynione zostały w oparciu o umowę o pracę wnioskodawcy, karty zmian personalnych, a także na podstawie obowiązujących wówczas przepisów wewnątrzzakładowych oraz przy uwzględnieniu danych wynikających z zestawienia wykonania funduszu płac. Wyliczenie to uwzględnia jedynie płacę podstawową jako pewny składnik wynagrodzenia miesięcznego, od którego odprowadzane były składki na ubezpieczenie społeczne. Sąd uznał, że skoro już w umowie o pracę przyznano wnioskodawcy VIII grupę zaszerogowania (spośród tabeli obejmującej grupy I - IX) to jego wynagrodzenie zasadnicze kształtowało się powyżej średniej zakładowej i w kolejnych latach zatrudnienia nie spadało. Stąd logicznym było uznanie, że za lata 1970 - 1972 wysokość tego wynagrodzenia podstawowego wnioskodawcy (bez dodatkowych składników wynagrodzenia, które wnioskodawca prawdopodobnie otrzymywał, ale co do których nie ma pewności ich wypłaty) wynosiła co najmniej średnią zakładową dla grupy robotników dniówkowo - premiowych czyli kwotę 17 011 zł. W roku 1973 wnioskodawca nadal wynagradzany był w tym systemie i jego stawka wynagrodzenia wynosiła 15 zł za godzinę, co przy uwzględnieniu jego pracy w pełnym wymiarze czasu pracy daje podstawowe wynagrodzenie

roczne w wysokości 33 120 zł i skoro brak jest dowodów na zdegradowanie wnioskodawcy w kolejnym roku pracy to logika nakazuje utrzymanie takiego wynagrodzenia także i w roku 1974. Wysokość wskaźnika podstawy wymiaru kapitału i emerytury z uwzględnieniem tak ustalonego wynagrodzenia z lat 1971-1980 jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu zatrudnienia wyniosła 84,53 %. Skoro zatem na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego ustalono, iż wskaźnik podstawy wymiaru kapitału i emerytury jest wyższy niż uprzednio obliczony przez ZUS, Sąd uwzględnił odwołanie wnioskodawcy i przyjął powyższy wskaźnik.

W podstawie prawnej orzeczenia Sąd powołał dodatkowo art. 477¹⁴ § 2 kpc.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany organ rentowy, który zarzucając naruszenie art. 174 ust. 3 oraz art. 15,16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także § 21 rozporządzenia MIPS z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, wniósł o jego zmianę w całości i oddalenie odwołania lub jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

W uzasadnieniu wniesionego środka zaskarżenia apelujący podniósł, że w jego ocenie, Sąd błędnie zastosował § 21 rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe przyjmując do wyliczenia wskaźnika podstawy wymiaru emerytury za lata 1970-1974 średnią płacę wynikającą z zestawienia wykonania funduszu płac w WSK (...)W ocenie skarżącego przyjęte przez Sąd wyliczenia mają charakter hipotetyczny i nie zostały potwierdzone przez zakład pracy stosownym drukiem Rp-7.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ZUS jest nieuzasadniona i dlatego podlega oddaleniu. Wydany bowiem przez Sąd I instancji wyrok zawiera trafne i odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, zaś w okolicznościach przedmiotowej sprawy nie występują przesłanki zaskarżenia, mogące wyrok ten wzruszyć, w szczególności te, które z uwagi na zapis zawarty w art. 378 §1 kpc, Sąd II instancji ma na uwadze z urzędu.

Sąd Apelacyjny akceptuje rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku, w pełni podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji i przyjmuje je jako swoje, a także aprobuje ocenę prawną sprawy dokonaną przez ten Sąd.

Apelacja sprowadza się do zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno – rentowe (Dz. U. nr 237, poz. 1412), poprzez przyjęcie do ustalenia kapitału początkowego i wysokości emerytury wwpw, do którego wyliczenia za lata 1970 – 74 przyjęto średnią płacę wynikającą z zestawienia wykonania funduszu płac w WSK (...)

Zgodnie z § 21 ust. 1 powołanego w apelacji rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Bez wątplenia wnioskodawca nie przedłożył odpowiedniego zaświadczenia od pracodawcy za sporny okres ani legitymacji ubezpieczeniowej w której udokumentowane byłyby jego zarobki. Jednakże na podstawie przedłożonych przezeń zaświadczeń Rp – 7 dokumentujących jego wynagrodzenie przed spornym okresem oraz od 1975 r., a także innych dokumentów w rozumieniu przepisów w/w rozporządzenia, z których wynika jego zaszeregowanie do VIII grupy (na IX grup) oraz średnie podstawowe wynagrodzenie robotników dniówkowo – premiovych w 1970 r., w ocenie tut. Sądu, można przyjąć w sposób niewątpliwy, że odwołujący otrzymywał wynagrodzenie co najmniej w takiej wysokości w latach 1970 – 72. Fakt, iż powyższe zestawienie nie jest dokumentem stricte płacowym nie podważa jego wiarygodności, bowiem jego treść znajduje potwierdzenie w pozostałym zebranym w sprawie materiale dowodowym, a wynikające z niego wysokości wynagrodzenia korespondują z otrzymywanym wynagrodzeniem przez wnioskodawcę w późniejszych okresach. Jak słusznie bowiem wskazał Sąd I instancji wynagrodzenie zasadnicze wnioskodawcy kształtowało się powyżej średniej i nigdy nie ulegało obniżeniu, w spornym okresie awansował, z przedłożonych

dokumentów wynika, że miał dobrą opinię w pracy, zaś organ rentowy nie wskazał na żadne okoliczności które podważałyby takie ustalenie. Podkreślić należy, że Sąd Okręgowy nie uwzględnił do przyjętego wyliczenia żadnych składników uznaniowych takich jak premie, pomimo że ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że odwołujący je otrzymywał, bowiem nie sposób bezspornie ustalić ich wysokości.

W tym miejscu wypadnie wskazać, że Sąd przyjął do wyliczenia wwpw wnioskodawcy średnie wynagrodzenie wynikające z zestawienia wykonania funduszu płac tylko za lata 1970 – 72, bowiem wynagrodzenie wnioskodawcy za lata 1973 – 74 Sąd ustalił przyjmując, że jego stawka godzinowa wynosiła 15 zł za godzinę i wykonywał on pracę 8 godzin dziennie. Założenia te mają oparcie w przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentach, w szczególności w zawiadomieniu o nowych warunkach płacy, w związku z czym wynikające z nich wyliczenie, nie uwzględniające premii wypłacanych wnioskodawcy, ani wzrostu wynagrodzenia między 1973 a 1974 r. – gdyż wartości tych nie można bezspornie ustalić – nie może zostać uznane za hipotetyczne jak wskazuje apelujący. Mając powyższe na uwadze nie sposób się zgodzić z zarzutami apelacji.

W tym stanie rzeczy apelacja nie mogła odnieść pożądanego skutku, a to wobec braku podstaw zarówno faktycznych i prawnych do jej uwzględnienia, dlatego orzeczono jak w wyroku, zgodnie z art. 385 kpc.

Zarządzenie:

- (...)

(...)